

Saksdokument

Porteføljestyre for forskning og kunnskapsressurser

Til	Porteføljestyret
Dato	05.10.2023
Saksnummer	25/23
Saksarkivnr.	23/00000
Sakstype	O-sak / D-sak

Saksansvarlig	Vigdis Namtvedt Kvalheim
Saksbehandlere	Julie Storlie og Dag Kiberg

Langtidsplan for fellestjenester i FK 2024 – 2026

Forslag til vedtak

Utkast til langtidsplan for fellestjenester i Forsknings – og kunnskapsressurser er drøftet, og innspill til langtidsplanen tas med i det videre arbeidet.

Bakgrunn

Langtidsplanen for fellestjenester 2024 – 2026 beskriver investeringstiltak med finansieringsplan, samt endringer i den årlige brukerfinansierte kontingenten for produkter i forvaltning. Langtidsplanen vil behandles to ganger i Digitaliseringsstyret, med drøfting i september og beslutning i november. I perioden september til november vil langtidsplanen drøftes og anbefales av porteføljestyrene. Langtidsplanen oppdateres årlig.

Formålet med langtidsplanen er å bidra til realisering av strategier, mål og handlingsplaner. Planen legger til rette for prioritering, planlegging og finansiering i et treårsperspektiv, og skal gi en helhetsoversikt som bidrar til forutsigbarhet, involvering og bedre beslutninger. Langtidsplanen er også utgangspunkt for beslutning om ramme for felles investeringsmidler.

Langtidsplanen er forankret i handlingsplanen for digital omstilling i universitets- og høgskolesektoren Og Langtidsplan for forskning og høyere utdanning. I november 2022 besluttet Digitaliseringsstyret langtidsplanen for 2023 – 2025, og planen som legges frem nå, er en oppdatert versjon av denne for den delen som gjelder Forsknings- og kunnskapsressurser.

Vurdering

Investeringer

Investeringstiltak er igangsatte, planlagte og omsøkte tiltak for kommende treårsperiode. Tiltakene har flere finansieringskilder. For FK gjelder det satsinger over Statsbudsjett med beslutninger i Stortinget, konkurransebaserte tilskudd, samt noen tiltak finansiert gjennom kontingent (brukerbetaling). Tallene for fellessøknader sammen med partnere til Forskningsrådet beskriver det totale finansieringsbehovet, og ikke Sikt sin andel.

Tabellen under viser estimert investeringsbehov for 2024-2026 for tiltak i langtidsperioden, og status for avklaring om finansiering. Planen vil eventuelt oppdateres etter behandling i porteføljestyret.

Investeringstiltak	Estimat 2024	Estimat 2025	Estimat 2026	Totalt 2024-2026	Kommentar	Status avklart finansiering 2024
Bevilgning statsbudsjett						
MODANSA: Datasamlinger om det norske samfunn	8	9	8	25,0	Satsingsforslag	Til avklaring
Utvikling av nasjonal infrastruktur for bibliometri	2,5	4,4	4,5	11,4	Satsingsforslag	Til avklaring
Sum bevilgning	10,5	13,4	12,5	36,4		
Investeringer med kontingent						
Anbud biblioteksystem	1,5	1,5	1,5	4,5	Bruk av oppspart kontingent. Styres av konsortiestyret	Avklart
Sum investeringer med kontingent	1,5	1,5	1,5	4,5		
Samarbeidssøknader til Forskningsrådet						
Microdata	22	25	22	69	Felles søknad til Forskningsrådet. Sikt, SSB og FHI er partnere	Til avklaring
Access Life Course Database: Upgrade, Expansion and Innovation	2,6	3,6	3,3	10	Felles søknad til Forskningsrådet. OsloMet er eier og Sikt er bidragsyter.	Til avklaring
KODEM: Koordinerte online-paneler, demokrati og styresett i Norge	?	?	?	?	Felles søknad til Forskningsrådet. UiB er eier og Sikt er bidragsyter. Estimaten er underutarbeidelse.	Til avklaring
Generations and Gender Programme Norway	9,9	9,8	5,9	25,6	Felles søknad til Forskningsrådet. SSB er eier og Sikt er bidragsyter. Usikkerhet om estimatene.	Til avklaring
Sum søknader Forskningsrådet	34,5	38,4	31,2	104,1		
Totalt	46,5	53,3	45,2	145,0		

Beskrivelse av tiltakene

Data om det norske samfunn (MODANSA)	Portefølje:	Forskning og kunnskapsressurser
	Periode:	2024 – 2027
	Ansvarlig:	Sikt
	Status:	Planlagt

Data om det norske samfunn er datasamlinger av historiske data tilbake til slutten av 1700-tallet. Samlingene omfatter i hovedsak Kommunedatabasen, Forvaltningsdatabasen, Data om det politiske system (PolSys) og Kirkedatabasen. Sikt har som oppdrag å arkivere, tilrettelegge og formidle disse dataene til forskning og analyse. Produktet finansieres i dag av Kunnskapsdepartementet og Kirkerådet. Datasamlingene er et resultat av en stor og bevisst satsing fra Norges forskningsråd (NFR) gjennom mange tiår og et forpliktende samarbeid mellom forskningsmiljøene representert ved Sikt og sentrale dataprodusenter, særlig Statistisk sentralbyrå. Det kanskje viktigste resultatet av denne satsingen er Kommunedatabasen, som er Sikt (NSDs) mest brukte datatilbud gjennom tidene. Tjenesten har i dag utfordringer knyttet bl.a. til tungvint oppdatering, drift og brukerstøtte. De eldre løsningene oppfyller i svært begrenset grad krav til universell utforming og FAIR-prinsippene. Gjennom MODANSA ønsker man derfor å utvikle Sikt's forskningsdataplatteform, som i dag er innrettet mot kvantitative surveydata til å håndtere, kuratere og lagre ikke-surveybaserte data, dvs. kvalitative tekstdata og registerdata, offentlige data, stordata, etc. Målet er å styrke Sikt sin datainfrastruktur generelt, slik at flere verdifulle typer data vil løftes opp. Det betyr at investeringen i MODANSA vil ha nytte utover datasamlingene under «Data om det norske samfunn». Sikt vil bli i stand til å ta imot, gi merverdi til og tilgjengeliggjøre flere ulike sammensetninger av forskningsdata. MODANSA er et moderniseringstiltak for datainfrastruktur som skal bidra til flere nytteeffekter for brukerne:

1. Universell utforming
2. Oppfylld av FAIR-prinsippene
3. Tilgjengelighet for brukerne som skaper økt utnyttelse av data, deriblant offentlige data.

Videre skal satsingen modernisere drift og vedlikehold. Dataene er driftet i eldre løsninger som i liten grad oppfyller krav til universell utforming og FAIR-prinsippene.

Tiltaket er foreslått gjennomført i tidsperioden 2024 – 2027 med en totalramme på MNOK 35.

Finansiering av satsingen er under avklaring.

Satsingen er foreslått med bakgrunn i [«Rapport om modernisering av data om det norske samfunn»](#).

Utvikling av nasjonal infrastruktur for bibliometri (NIB)	Portefølje:	Forskning og kunnskapsressurser
	Periode:	2024 – 2027
	Ansvarlig:	Sikt
	Status:	Planlagt

Nasjonal infrastruktur for bibliometri (NIB) er en nasjonal database med bibliometriske data på forskning fra hele verden. Formålet er å tilby norske forskingsinstitusjoner data til analyse av norsk og internasjonal forskning, for å gjøre forskningen bedre.

Fullt datasett med alle årganger fra 1980.d.d. ble tilgjengelig fra 2021. NIB benyttes i produksjon av Indikatorrapporten, til evalueringer og i forskningsprosjekter. Bibliometriforum er et brukernettsverk bestående av 40 institusjoner som jobber aktivt med bibliometri og er opptatt av forskningsevaluering. Det er i dag opptil 15 brukere ved NIFU, NFR, OsloMet, UiB, UiT og Sikt. Produktet finansieres av Kunnskapsdepartementet. Produktet er i dag lite brukervennlig og med begrenset skalering til flere brukere og virksomheter.

Tiltaket vil bidra til flere nytteeffekter:

1. Mer funksjonalitet og forbedret brukergrensesnitt.
2. Bedre datagrunnlag og mulighet for kobling til data i andre systemer.
3. Mindre behov for bruk av lokale ressurser og individuelle innkjøp av kommersielle systemer.

Med tilrettelegging av data og brukergrensesnitt, som senker brukerterskelen, forventes det at bruken av produktet kan øke fra dagens 13 brukere på 5 institusjoner, til flere brukere på hver av de mer enn 60 institusjonene som hittil har vist interesse for NIB-data.

Finansieringen er under avklaring, og er estimert til MNOK 15.

Tiltaket er foreslått med bakgrunn i rapporten Behovs- og mulighetsstudie for Nasjonal infrastruktur for bibliometri (NIB), desember 2022, fra en arbeidsgruppe bestående av deltakere i Bibliometriforum.

Arbeidsgruppen ble oppnevnt av tjenesterådet for forskningstjenester.

Anbud biblioteksystem	Portefølje:	Forskning og kunnskapsressurser
	Periode:	2023 – 2025
	Ansvarlig:	Sikt
	Status:	Pågående

Sikt skal levere gode og kostnadseffektive bibliotekstjenester til forskning og høyere utdanning, slik at bibliotekene kan gi sine brukere tilgang til de ressursene de trenger for læring og forskning.

Dagens tjenestetilbud innen bibliotekstjenester består av tre hovedleveranser:

- Alma biblioteksystem: et moderne biblioteksystem som inneholder alle funksjoner for å drifte et bibliotek
- Oria søkesystem: en felles søkeportal til det samlede materialet som finnes ved de fleste fag- og forskningsbibliotek i Norge
- Leganto pensumlistesystem: et system for opprettelse, vedlikehold og tilgang til pensumlister for faglærere og studenter.

Tjenesteleveransene er organisert i to konsortier: BIBSYS-konsortiet med 78 institusjoner og Pensumlistekonsortiet med 26 institusjoner. Tjenestene er brukerfinansierte via årlig avgift for medlemskap i konsortiene.

Kontrakten med nåværende leverandør av bibliotekstjenestene er tidsavgrenset og har en varighet ut 2025. Sikt har sammen med styret for BIBSYS-konsortiet startet en prosess for å danne grunnlag for en ny anskaffelse. Gjennom ulike typer innsynsarbeid som brukertilfredshetsundersøkelse, scenario-analyse og RFI har vi undersøkt markedet og forsøkt å få svar på trender og fremtidige brukerbehov. Det er etablert et anskaffelsesprosjekt med en styringsgruppe som består av medlemmer fra styret i BIBSYS-konsortiet. Det planlegges en spørreundersøkelse blant biblioteklederne før utarbeidelse av kravspesifikasjon for anbudsrunder.

Prosessen med anbudsrunder og tilhørende aktiviteter finansieres via den årlige konsortieavgiften samt oppsparte midler.

For mer informasjon: [Veien videre - bibliotekstjenester](#)

Microdata – cross fair	Portefølje:	Forskning og kunnskapsressurser
	Periode:	2024 – 2028
	Ansvarlig:	Sikt i partnerskap med SSB og FHI
	Status:	Planlagt

Microdata.no er datainfrastruktur hvor forskere, analytikere og studenter får umiddelbar og fleksibel tilgang til kobling og analyse av store mengder registerdata som er tilgjengeliggjort der.

Dataprodusenter som Statistisk sentralbyrå, Kreftregisteret og andre offentlige og private dataprodusenter og -eiere kan selvbetjent dele sine registerdata i microdata.no, til bruk for forskning og analyse.

Produktet kontrollerer all databruk gjennom et automatisert anonymiserende grensesnitt, som hindrer at sluttbrukerne får se eller kan laste ned/printe ut personopplysninger, noe som gjør søknader eller dokumentasjon av behandlingsgrunnlag unødvendig. Tilgangen gjelder for ansatte eller studenter ved en institusjon som har tegnet avtale om bruk av microdata.no.

Foreløpig er SSB eneste dataeier med data på plattformen. I tett og langsiktig samarbeid med de sentrale helseregistrene er det et mål at helseregistrene skal kunne dele registerdata i microdata.no, som gir mulighet for kobling med demografiske og sosioøkonomiske data fra SSB.

Microdata.no eies, utvikles og driftes av Sikt og SSB i fellesskap. Utviklingen har i hovedsak vært finansiert gjennom Forskningsrådets infrastruktursatsning i to omganger. Tjenesten ble lansert våren 2018.

Det er søkt om finansiering fra Forskningsrådet for videreutvikling av microdata.no. Sikt, SSB og FHI har sendt inn felles skisse med arbeidstitel «Microdata.no Cross-FAIR. FAIR access to microdata across sectors and disciplines». Hovedmålsetningen for søknaden er å etablere mest mulig

koblingsbare helseregisterdata på infrastrukturen, samt å fortsette å styrke løsningens funksjonalitet og relevans for både samfunns- og helseforskning. Dersom søknaden blir godkjent er det realistisk at man vil kunne få en oppstart medio 2024. Samlet finansieringsbehov er estimert til MNOK 84. Inneværende prosjekt Microdata 2 løper ut 2023. Innspurten i prosjektet handler om å slutføre arbeidet med etableringen av microdata.no som plattform for deling av data for Kreftregisteret og andre relevante dataeiere. Planen er å tilgjengeliggjøre data fra Kreftregisteret på infrastrukturen i 2023. Det arbeides nå med en finansieringsmodell for drift av microdata.no. Her legger man til grunn en modell i tråd med anbefalingene fra et KD-oppnevnt utvalg. Pris- og betalingsmodell vil bli sirkulert til de 105 eksisterende brukerinstitutionene så snart den er klar. Betaling innføres fra 2024.

ACCESS Life Course Database: Upgrade, Expansion and Innovation	Portefølje:	Forskning og kunnskapsressurser
	Periode:	2024 – 2028
	Ansvarlig:	OsloMet
	Status:	Under planlegging

NorLAG (Den norske studien om livsløp, aldring og generasjon) er en studie ved OsloMet som gir kunnskap om det å eldes i Norge.

Så langt er det gjennomført tre runder med datainnsamling (2002, 2007 og 2017). Undersøkelsen følger de samme personene og belyser sentrale livsområder til personer født mellom 1922 og 1966, og deres nære familiemedlemmer (partner, foreldre og barn).

ACCESS LIFE COURSE er infrastrukturen som Sikt sammen med Velferdsforskningsinstituttet NOVA, OsloMet har utviklet for å kunne gi bred og enkel tilgang til de komplekse dataene som NorLAG er. ACCESS LIFE COURSE-prosjektet var finansiert av Norges forskningsråd, og Velferdsforskningsinstituttet NOVA, OsloMET og NSD (Sikt) var partnere i prosjektet. NOVA var ansvarlig for sammenstilling, dokumentering og det faglige innholdet i dataene mens NSD (Sikt) var ansvarlig for dataoppbevaring og tilgjengeliggjøring.

Det er sendt en søknad om å utvide ACCESS LIFE COURSE for å utvide, oppgradere og fornye ACCESS LIFE COURSE-portalen. Det vil bli gjennomført datainnsamling og oppdatert registerdata i løpet av 2024, (data fra perioden 2023–2027) og ambisjonen er å kunne oppdatere og forbedre infrastrukturen, slik at den møter fremtidige krav og gir bedre brukeropplevelse.

Et nytt ACCESS LIFE COURSE prosjekt vil løpe fra 2024–2028. Estimerer for finansiering er under utarbeidelse.

Koordinerte online-paneler for forskning på demokrati og styresett i Norge – KODEM	Portefølje:	Forskning og kunnskapsressurser
	Periode:	Ikke avklart
	Ansvarlig:	UiB
	Status:	Under planlegging

KODEM er en ny nasjonal forskningsinfrastruktur som planlegges etablert på initiativ fra UiB, UiO, NTNU, UiT, UiA, UiS, OsloMet, NORCE, ISF, og Sikt i samarbeid.

Ambisjonen er å etablere fire online-paneler for forskning på demokrati og styresett. Panelene vil dekke fire grupper: befolkningen (medborgerundersøkelsen hvor panelet er allerede etablert og Sikt arkiverer og formidler data fra undersøkelsen, de folkevalgte, embetsverket, (inkludert domstolene) og media.

Sikts rolle blir å arkivere og stille alle data som produseres av KODEM forskningsinfrastrukturen til disposisjon for forskersamfunnet. Man planlegger også å bruke Sikts nye visualiserings- og formidlingstjeneste, Surveybanken, for å formidle data åpent og tilgjengelig.

Det jobbes fortsatt med å estimere finansieringsrammen for tiltaket. Det vil søkes om støtte fra Forskningsrådet.

Generations and Gender Programme Norway	Portefølje:	Forskning og kunnskapsressurser
	Periode:	2024 - 2028
	Ansvarlig:	SSB
	Status:	Planlagt

Målet med tiltaket er å etablere Norge som en stabil partner og aktiv bidragsyter til den eksisterende internasjonale forskningsinfrastrukturen «Generations and Gender Programme» (GGP).

GGP er en tverrfaglig forsknings- og datainfrastruktur om befolknings- og familiedynamikk, prosessering og formidler tverrnasjonalt sammenlignbare longitudinelle data om livsløpene til kvinner

og menn. Forskningsavdelingen i SSB har vært partner i GGP (og dets forløper, Familie- og fertilitetsundersøkelsen) siden starten av programmet, og for tiden er SSB en aktiv partner og konsortiemedlem i GGP.

Målsetningen med søknaden er å etablere Sikt som dataarkiv og infrastruktur for GGP for å øke bruken av dataene i tråd med FAIRs veiledende prinsipper for vitenskapelig datahåndtering og forvaltning. Våren 2023 konkluderte GGP Consortium Board med at Sikt vil være den foretrukne løsningen for å oppnå dette målet. Beslutningen bygger i stor grad på det arbeidet Sikt utfører for ESS.

Tiltaket er kostnadsberegnet til € 10 450 for en minimumsløsning og € 27 450 for "Gold Solution". Minimumsløsningen innebærer inkludering av data og metadata i Sikts Surveybank, inkludert migrering, kurering og formidling. "Gold Solution" inkluderer etablering av egen dataportal for GGP-dataene hos Sikt, tilsvarende som for ESS. En egen dataportal hos Sikt er den mest brukervennlige løsningen, og vil øke den vitenskapelige bruken av GGP-dataene. I tillegg vil en egen dataportal tilrettelegge for spesifikke krav relatert til arten av longitudinelle og komparative GGP-data.

Videre prosess for langtidsplanen, inkludert dialogen om kostnadsutviklingen

Tilbakemeldingene fra porteføljestyret gis som innspill til Digitaliseringsstyret. Porteføljestyrene bør i tillegg til den strategiske prioriteringen og finansieringsplanleggingen drøfte gevinst- og nytteplan, avhengigheter og risiko. De endelige anbefalingene vil legges frem for beslutning i Digitaliseringsstyret i slutten av november.

Tiltakene i langtidsplanen følges opp gjennom Samstyringsmodellen, og status rapporteres hvert tertial.

For endringer i eventuelle kontingenter vil det utarbeides kostnadsvarsel for 2025 som sendes til institusjonene ila første kvartal 2024.